

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaia dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopisi naj se pošiljajo uredništvu »Občinske Uprave« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani.

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Iz seje dež. odbora kranjskega dne 29. novembra 1912.

Zadružništvo.

Deželno jamstvo za hranilne vloge kranjskih posojilnic. Teme-ljem sklepov deželnega zbora z dne 18. februarja 1911 in 24. julija 1912, glede zadružništva v deželi, sklene deželni odbor:

Dežela Kranjska prevzame jamstvo za hranilne vloge, dosedanje in nove, pri kranjskih posojilnicah pod sledečimi pogoji:

A. Splošni pogoji.

Posojilnica, za katero se prevzame deželno jamstvo, mora biti včlanjena pri »Zadružni zvezi« v Ljubljani in registrirana pri deželni sodnji v Ljubljani ali pri okrožni sodnji v Novem mestu.

B. Posebni pogoji.

1. Deželni odbor postavi pri posojilnici svojega zaupnika (deželnega komisarja), ki se mora vabiti k vsem sejam načelstva ali nadzorstva in kojemu pristojna pravica ugovora zoper vsak sklep načelstva. Takemu ugovoru se mora načelstvo pokoriti brezpogojno, a posojilnici pristojna v 3 dneh pritožba do »Zadružne zveze«, koje odločba je definitivna. Do te odločbe velja ugovor brezpogojno.

Deželni komisar ima prost vpogled v vse zadružno poslovanje, v vse knjige in druge listine.

2. Posojila čez 3000 K (tritisoč kron) sme posojilnica odslej dajati le z dovoljenjem »Zadružne zveze«, danim od slučaja do slučaja.

»Zadružna zveza« je opravičena, zgoraj določeno mejo 3000 K povišati na 5000 K (pettisoč

kron) pri posojilnicah, ki razpolagajo z večjimi svotami lastnih vlog in imajo širši delokrog.

3. Posojil izven kranjske dežele posojilnica sploh ne sme dajati; če pa ima že kaj takih posojil, jih mora po nalogu »Zadružne zveze« odpo-vedati in izterjati.

4. Posojilnica se podvrže odredbam »Zadružne zveze« glede obrestne mere tako za posojila, kakor za vloge.

5. Posojilnica se odreče vsaki denarni zvezi — bodisi glede nalaganja odvišnega denarja ali glede pokritja denarne potrebščine — s katerimkoli drugim zavodom nego z »Zadružno zvezo« ali pa s tisto denarno centralo, ki jo določi »Zadružna zveza« sama.

6. Posojilnica se obveže, pokoravati se glede izterjavanja obresti in glavnice nalogom »Zadružne zveze« in sploh natančno držati v vsakem oziru zadružno disciplino, izvirajočo iz članstva pri »Zadružni zvezi«.

7. Posojilnica se obveže, plačati vsako leto anticipativno v deželno blagajno za »Deželni zadružni garancijski zaklad« svoto, ki je enaka petini čistega dobička preteklega leta.

Ta zaklad služi izključno v zadružne namene in ga porabi predvsem deželni odbor v pokritje morebitne škode, ki bi zadela deželo iz njenega jamstva. V katerikoli drug namen — ki sme biti samo zadružen — ga pa sme dežela rabiti le v sporazumu z »Zadružno zvezo«.

Zaklad upravlja in zastopa deželni odbor.

8. Posojilnica, ki bi prestopila predstoječe obveze, zapade konvencionalni kazni do najvišjega zneska njenega rezervnega zaklada na

korist »Deželnemu združnemu garancijskemu zakladu«.

O tem razsodi posebno razsodišče treh članov, ki se sestavi tako, da enega člana imenuje posojilnica sama, enega »Zadružna zveza«, tretjega (načelnika) pa deželni odbor.

Poziv za sestavo razsodišča izda deželni odbor. Če bi se razsodišče iz kateregakoli vzroka ne konstituiralo v 14 (štirinajstih) dneh potem ko je deželni odbor izdal bil svoj tozadevni poziv in imenoval načelnika, ali če bi razsodišče v treh tednih po konstituiranju ne izdalo svoje odločbe, preidejo vse pravice in dolžnosti razsodišča na deželni odbor sam; poslednje pa ne velja v slučaju, da bi ležal zadržek pri postopanju od deželnega odbora imenovanega načelnika razsodišča.

Odločba razsodišča odnosno namestujočega deželnega odbora stopi takoj v veljavo in ni proti njej nobene pritožbe.

Določena konvencionalna kazen je plačljiva v 14 dneh od dne dostavitve odločbe razsodišča odnosno deželnega odbora.

Načelstvo posojilnice vzame na znanje, da so njegovi člani napram posojilnici osebno in solidarno odgovorni za vsako konvencionalno kazen, ki bi zadela posojilnico po njihovi krivdi bodisi radi zle volje ali radi malomarnosti.

9. Če deželni odbor prevzeto deželno jamstvo pozneje umakne, velja ta umaknitev samo za take hranilne vloge, ki se vložijo po razglasu umaknitve v ljubljanskem dnevniku »Slovenec« ali pa v ljubljanskem uradnem listu. Popred vložene hranilne vloge pa ostanejo tudi naprej brezpogojno pod deželnim jamstvom in posojilnica ostane na vse predležeče pogoje toliko časa vezana, da vrne vložnikom vse po deželi zajamčene hranilne vloge z obrestmi vred ali pa da se vložniki sami odpovedo temu jamstvu v poverjeni listini, vloženi pri deželnem odboru.

10. Deželno jamstvo stopi za posojilnico v veljavo s tistim dnem, ko je razglasi deželni odbor v ljubljanskem dnevniku »Slovenec« z izrecno navedbo posojilnice, za katero velja jamstvo.

11. Samoposebi se razume, da je pod »Zadružno zvezo«, ki se imenuje v predležečih pogojih, razumeti samo obstoječa »Zadružna zveza« v Ljubljani, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

12. Posojilnica, ki hoče deležna postati deželnega jamstva, mora sprejeti vse navedene pogoje z načelstvenim sklepom in predložiti »Zadružni zvezi« poverjen prepis dotičnega sejnega zapisnika načelstva, v katerem morajo biti doslovno zabeleženi vsi pogoji deželnega odbora pod A. in B, točke 1.—11.

Stvar »Zadružne zveze« je, da predloži posojilnično izjavo deželnemu odboru, ki potem odredi, kar smatra kot umestno.

C.

Deželni odbor si pridržuje, ugotoviti posebne pogoje jamstva pri posojilnicah izredno velikega obsega.

Dalje je sklenil deželni odbor tudi sledečo resolucijo: »V smislu sklepov deželnega zbora izraža deželni odbor nujno željo, da se tudi tisto zdravo združništvo v deželi, ki stoji sedaj še izven ljubljanske »Zadružne zveze«, čim preje priključi tej zvezi in da se tako ustvari možnost, da postanejo deželne garancije deležne tudi take posojilnice, za koje po dosedanjih sklepih deželni odbor še ne more izreči deželnega jamstva.«

Deželna banka.

Prošnjo deželne banke na »Pokojninski zavod za privatne nameščence na Dunaju« in na »Delavsko zavarovalnico zoper nezgode v Trstu«, da naj nalagata svoje denarje v njenih zastavnih listih in komunalnih zadolžnicah sorazmerno s svoto, ki jo dobita iz Kranjske, sklene deželni odbor toplo priporočiti, ker imajo to udobnost tudi druge deželne banke.

Nižjeavstrijska deželna zavarovalnica za življenje in rente na Dunaju je vložila pri deželnem odboru ponudbo za ustanovitev podružnice za Kranjsko s sedežem v Ljubljani pod gotovimi pogoji.

Ker bi bila ustanovitev te podružnice za deželo velike koristi, posebno ker se ta zavarovalnica zaveže nalagati svoje odvišne denarje iz dohodkov iz Kranjske v vrednostnih papirjih deželne banke, poleg tega pa še dajati od letnega čistega dobička gotovo svoto za obče koristne namene deželnemu odboru na razpolago, se sklene z zavarovalnico tozadevni dogovor.

Zdravstvo.

Zdravstveno okrožje Jesenice. Ker je zdravstveni zastop tega okrožja v celoti odstopil, se sklene predlagati deželni vladi, da imenuje jeseniškega župana Čebulja gerentom, okrajno glavarstvo v Radovljici pa naprositi, da volitve čim preje izvrši.

Razno.

Krajevni napisi po deželi. Ker pritiska deželna vlada na okrajna glavarstva, ta pa zopet na županstva, da morajo biti krajevni napisi po občinah dvojezični, česar se niti na Štajerskem ne zahteva, sklene deželni odbor obrniti se s posebno vlogo na deželno vlado, da odneha od tega ukaza. V enakem smislu se pošlje vloga tudi na notranjega ministra.

Iz seje dež. odbora kranjskega
dne 30. novembra 1912.

Železniške zadeve.

Postajališče v Lipovcu. Za politični obhod za to postajališče se določi kot za-

stopnik dež. odbora deželni stavbni nadsvetnik Klinar.

Postaja v Žlebiču. Prošnjo interesentov za deželno podporo k stroškom za zgradbo te postaje, ki so proračunani na okroglih 90.000 K, sklene deželni odbor toliko časa obdržati v evidenci, da bo upravni svet dolenskih železnic, oz. železniško ministerstvo, odgovorilo na vlogo deželnega odbora, s katero je le-ta priporočil prošnjo interesentov, da se ta postaja čim preje prične graditi in kolikor le mogoče na stroške upravnega sveta.

Ko pride tozadevni odgovor bo sklepal deželni odbor o eventualni deželni podpori.

Živinoreja.

Absolventom živinorejskega tečaja se dovoli vsakemu po 25 K podpore za nakup najpotrebnejših inštrumentov.

Riboreja.

Župniku Kleindienstu v Begunjah na Gorenjskem se dovoli 2000 K podpore k stroškom za napravo vzornega ribogojnega zavoda za postrvi pod pogojem, da se zaveže dajati dež. odboru mlade postrvi toliko časa brezplačno na razpolago, da bo vrednost teh postrvi dosegla visokost dovoljene podpore, potem pa po znižani ceni.

Deželni odbor bo oddajal te postrvi ribariskim interesentom po deželi brezplačno, to pa radi tega, da se postrvi zopet zaplodijo po naših vodah, ki so za to zelo pripravne in ker je smatrati riborejo — posebno gojitev postrvi — kot zelo važno narodno-gospodarsko panogo. (Omeniti je, da je povpraševanje po plemenitih ribah [postrvi, sulec, lipan itd.] zelo veliko in da se plačuje za 1 kg teh rib po 6—10 K.)

Vinoreja.

Prošnja županstva v Vrabčah za dovolitev deželne podpore za nakup modre galice se odkloni, ker stoji deželni odbor na principijelnem stališču, da mora vsak vinogradnik za galico sam skrbeti ravno tako, kakor vsak kmetovalec za gnojila itd.

Cestne zadeve.

Cestni odbor Kranjska gora. Sklepu cestnega odbora glede dovolitve 40 K noveletne nagrade deželnim cestarjem se ne pritrdi, ker so se cestarjem plače še-le letos precej zvišale in ker so te poviške za več mesecev skupaj prejeli v mesecu oktobru t. l.

Mlekarkstvo.

Mlekarska zadruga v Šenčurju. Za zgradbo mlekarne se dovoli nadaljna podpora v znesku 5000 K.

Podeljevanje podpor za zgradbo mlekarne. Ker je deželni odbor sprevidel, da se pri gradbah mlekarne postopa s tisto varčnostjo, ki bi jo bilo pričakovati pri poslovanju zadrug sploh, posebno ker se naročajo predragi,

često ne neobhodno potrebni stroji itd. na prigrvarjanje zaposlenih monterjev, ki delajo v prvi vrsti le za svoje gospodarje, t. j. tovarne, kar je umevno, sklene deželni odbor, da bo v bodoče dovoljeval deželne prispevke le za one mlekarne, za katere se mu bodo definitivni načrti in proračuni pred pričetkom stavbe v odobrenje predložili. O tem sklepu se obvesti »Zadružna zveza«, »Mlekarska zveza« in vse mlekarske zadruge.

Šolstvo.

Ljudska šola v Moravčah. Na predlog c. kr. deželnega šolskega sveta se dovoli na tej šoli pouk v nemškem jeziku kot neobveznem predmetu pod običajnimi pogoji.

Zdravstvo.

Krška občinska bolnica. Ker je revizija te bolnice, izvršena po odposlancu dež. odbora, pokazala razne nedostatke v upravi, posebno v denarnem poslovanju, se sklene poslati prepis revizijskega poročila upraviteljstvu bolnice s pozivom, da v tem poročilu navedene nedostatke po navodilu revizorja čim preje odpravi in o tem deželnemu odboru poroča.

Ob enem se napravi na deželni zbor poročilo o tej reviziji, v katerem se navede možnost asanacije.

Razno.

Deželni odbor je izdal svoj čas okrožnico v zadevi pokončevanja strupenih kač. V tej okrožnici je deželni odbor popolnoma jasno in določno označil, kako je postopati z nabiranjem kač. Posebno je deželni odbor naglašal, da je glave strupenih kač zbirati in jih proti koncu leta v špiritu namočene poslati deželnemu odboru, na kar dobijo nabiraleci nagrado od dež. odbora po 1 K od kače in sicer le od onih, ki so resnično strupene. V okrožnici ni nikjer omenjeno, da naj županstva na račun dež. odbora izplačujejo nagrade za pobite kače, pač pa ravno nasprotno.

Vkljub raznim opominom od strani dež. odbora in tudi od »Obč. Uprave«, naj se županstva vedno natančno držijo vseh okrožnic dež. odbora, se je vendar še našel župan, ki je plačeval sproti iz obč. blagajne za vsako kačo po 1 K, misleč da mu bo deželni odbor pozneje te izdatke povrnil. No, to bi še ne bilo tako hudo, če bi dotični župan plačeval nagrade le za glave strupenih kač. Ko je deželni odbor dobil pred nedavnim časom od tega županstva kačje glave, jih je dal po svojem izvedencu pregledati, ki je konstatiral, da je 150 glav od nestrupenih kač, za katere seveda deželni odbor ne more povrniti že od župana izplačanih nagrad, ampak bo moral to svoto župan iz lastnega žepa povrniti občinski blagajni.

Tako ima ta župan precejšno škodo le radi tega, ker se ni držal navodil dotične okrožnice dež. odbora.

Ta slučaj naj bi bil vsem gg. županom resen opomni, da se je vsikdar natančno držati ukazov dež. odbora, da se ne pride po nepotrebem v škodo.

Vrhovnim voditeljem za osuševanje ljubljanskega barja se imenuje za prihodnje leto dosednji voditelj c. kr. stavbni nadsvetnik Franc Pavlin.

Županstvu Dev. Mar. v Polju se dovoli za ondotno stradajoče delavstvo vevške papirnice 2000 K podpore z naročilom, da nakupi županstvo za to svoto potrebne hrane in potrebne kuriva.

Iz seje deželnega odbora kranjskega, dne 7. decembra 1912.

Kmetijstvo.

Kmetijski tečaji. Kakor lani, priredi deželni odbor tudi letos kmetijske tečaje po deželi v času od 15. decembra 1912 do konca aprila 1913. Z ozirom na došle prošnje je deželni odbor sklenil prireditev takih tečajev v sledečih krajih: Sodni okraj Postojna: Košana, Št. Peter.

- » » Il. Bistrica: Knežak, Jablanica.
- » » Senožeče: Hrenovice, Dol. Vas pri Senožečah.
- » » Kočevje: Stari Log, Stara Cerkev, Banjaloka, Kočevska Reka.
- » » Vel. Lašče: Vel. Lašče, Rob.
- » » Ribnica: Dol. Vas pri Ribnici, Struge.
- » » Krško; Leskovec, Cerklje.
- » » Kostanjevica: Sv. Križ, Kostanjevica.
- » » Mokronog: Mokronog, Šmarjeta.
- » » Radeče: Boštanj.
- » » Kranj: Smlednik, Predvor.
- » » Škofja Loka: Stara Loka, Sora.
- » » Tržič: Križe.
- » » Ljubljana: Dev. Mar. v Polju, Sostro.
- » » Vrhnika: Rakitna, Vrhnika.
- » » Višnja gora: Polica, Št. Vid pri Zatični.
- » » Idrija: Vojsko.
- » » Lož: Stari Trg, Bloke.
- » » Logatec: Dol. Logatec, Rovte.
- » » Cerknica: Cerknica, Št. Vid nad Cerknico.
- » » Kranjska gora: Dovje, Belapeč.
- » » Radovljica: Bled, Boh. Bela.
- » » Žužemberk: Ajdovec, Dvor.
- » » Trebnje: Trebnje.
- » » Brdo: Dob, Dolsko.
- » » Kamnik: Vodice, Stranje, Tunjice.
- » » Črnomelj: Predgrad, Dragatuš, Vrh pri Vinici, Doblje.
- » » Metlika: Podzemelj, Drašiči.

Tečaji za sodni okraj Novomesto se določijo pozneje.

Glede podrobnosti za prireditev teh tečajev (kakor: dan, kraj in čas) stopi dež. kulturni urad v dogovor direktno z lokalnimi faktorji.

Elektrarne.

Deželna elektrarna ob Ljubljani. Projekt za zgradbo te elektrarne se predloži pristojni oblasti s prošnjo za podelitev koncesije.

Ta elektrarna bo dajala povprečno 1400 konjskih sil in se bo zgradila pod Št. Peterskem mostom v bližini vojašnice na cerkvenem svetu. Stavba, katere zunanje lice je zelo lično projektirano, bo stala deloma nad vodo, deloma pa na bregu Ljubljane tako, da bo cesta ob Ljubljani in šentpetersko vojašnico nedotaknjena in bo imela 14 m širine, kakor je za Ljubljano predpisano. Ta centrala bo po daljnovodu zvezana z centralo ob Završnici. Radi te zveze bo možno oddati neporabljeni tok iz gorenjske centrale v Ljubljano, kadar ga bo tukaj primanjkovalo in obratno.

Deželna elektrarna ob Završnici. Za zgradbo strojnice se napravi kupna pogodba s Francetom Zupanom na Bregu za parcelo št. 818.

Elektrostrojna zadruga v Sorici. Ta zadruga si je napravila zadržno elektrarno, ki proizvaja okrog 21 konjskih sil. Stroški znašajo okrog 29300 K. Električno silo rabijo združniki za razsvetljavo in za gonilno moč raznih poljedeljskih strojev.

Deželni odbor je dovolil zadrugi 4000 K podpore z ozirom na to, ker je ta naprava prva te vrste.

Podeljevanje deželne podpore za zgradbo elektrarn. Deželni odbor sklene, v bodoče podpirati le take elektrostrojne zadruge, ki mu bodo pred pričetkom zgradbe predložile v presojo načrt in proračun in o katerih se bo izjavil, da nima ničesar proti nameřavani zgradbi.

Posojilništvo.

Ker je »Ljudska posojilnica« v Ljubljani sprejela vse pogoje glede deželne garancije, izreče deželni odbor deželno jamstvo za vse hranilne vloge in vloge v tekočem računu. Deželnim komisarjem za to posojilnico se imenuje dež. tajnik dr. Lovro Pogačnik, njegovim namestnikom pa dež. združni asistent dr. Josip Podobnik.

Živinoreja.

Občini Košana se povrne iz kredita za živinorejo polovico stroškov v znesku 1580 K 31 v, naraslih za zdravljenje živine vsled kužne bolezni na spolovilih.

Zdravstvo.

Zastopnikom dež. odbora v zastopu zdrav-

stvenega okrožja Škofja Loka se imenuje Jožef Guzelj, župan v Škofjiloki.

Gasilstvo.

Spojitev gasilnih društev na Kupljeniku in v Boh. Beli v eno društvo s sedežem v Boh. Beli se vzame na znanje.

Glede nabave raznih potrebščin se zahteva natančen proračun, ker bi sicer dež. odbor ne bil v položaju dovoliti k tem stroškom kakega prispevka.

Občinske zadeve.

Občinski posredovalni uradi. Za odškodnino, za zamudo časa itd. za zaupnike in za načelnika v posredovalnih uradih določi dež. odbor sledeče tarife:

1. Odškodnina za vsakega člana se določi na 50 vin. za uro, ako se vrše poravnave ob delavnikih in so vsled tega v zvezi z zamudo časa; za poravnave, ki se vrše ob nedeljah, nimajo člani do te odškodnine nobene pravice.

2. Vsakemu članu gre posebej, če biva zunaj uradnega sedeža posredovalnega urada, potnina po 40 v za vsak kilometer.

3. Za komisijske ogledе z obhodi, ki trajajo najmanj 1 uro, se plača vsakemu članu 1 K, za ogledе, ki trajajo 2 uri 1 K 50 vin., in za ogledе, ki trajajo nad 3 ure pa 2 K.

Deželni odbor pa izraža željo, da veljaj pri posredovalnih uradih načelo, da je služba zaupnika častna služba — in kot taka brezplačna.

Razno.

Deželne doklade. Dež. odbor sklene v letu 1913 začasno pobirati v dosedanji višini deželne doklade in užitnino proti poslednji odobritvi dež. zbora.

Za odpravo ali zmanjšanje draginje.

(Razpis deželnega odbora.)

Št. 17.113/12.

S tukajšno okrožnico z dne 18. novembra 1911 št. 18354 je deželni odbor priporočil županstvu, da se zavzamejo za akcijo glede odprave oziroma zmanjšanja draginje in da podpirajo po svojih močeh politična oblastva pri tozadevnih odredbah.

Nanašaje se na to okrožnico pripominja deželni odbor z ozirom na razpis c. kr. deželne vlade z dne 8. julija 1912 št. 6443 še sledeče:

Cena nekaterih hranil je sicer nekaj padla, vendar pa je pri enem najvažnejših živil, pri mesu ostala nespremenjena, kljub temu, da je cena žive klavne živine razmeroma precej padla.

C. kr. poljedelsko ministerstvo deluje na to, da se tudi temu važnemu živilu zniža cena, na

ta način, da skrbi za izboljšanje pašnikov, pomnožitev živine in za izboljšanje in pomnožitev takih naprav, ki živinorejcem olajšujejo unovčenje živine.

Ta prizadevanja ministerstva in poljedelskih korporacij pa ne morejo imeti uspeha, ako jih zadostno ne podpira pri tem tudi občina.

Občinam je po občinskem redu odkazana v lastno področje skrb za to, da so na prodaj dobra živila, in pa nadzorstvo nad tržnim prometom. Izvršujoč to svojo oblast morajo tedaj tudi občine v svojem okrožju delovati na to, da se cene mesa kar najhitreje prilagode cenam žive klavne živine, kar je nekoliko občin z uspehom tudi že poizkusilo.

Občine, ki imajo v posesti tržne prostore, na katerih odkazujejo prodajalcem stojnice, smejo skleniti, da se dovolijo stojnice prodajalcem mesa le pod pogojem, da prodajajo meso po določeni od tržnega oblastva ustanovljeni najvišji ceni, všteti privago, in da se vsakomur, kdor bi se tega pogoja ne držal, stojnica na javnem prostoru takoj odpove.

Kot vzgled za to se opozarja na tržni red za prodajo govejega mesa na odprtih sejmiščih, cestah in trgih v okolišu dunajske občine, katerega je sklenil dunajski občinski svet in potrdilo c. kr. nižjeavstrijsko namestništvo z razglasom z dne 5. okt. 1911, dež. zak. št. 117.

S takimi določbami je tedaj občinam omogočeno v svojem okolišu vplivati na regulacijo mesnih cen na korist občanov.

Ker je po občinskem redu občinam v lastnem področju naložena dolžnost skrbeti tudi za preskrbljevanje občanov z živili, se županstvu naroča, da v navedenem smislu potrebno ukrene. Končno se še opozarja, da služi vsaka odredba, ki meri na to, da se omogoči uživanje mesa tudi ubožnejšim slojem, povzdigi ljudske prehrane in da je torej resna dolžnost vseh javnih organov, ki so poklicani pospeševati splošno dobrobit v zdravstvenem in humanitarnem pogledu.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 30. nov. 1912.

Za deželnega glavarja:

Lampe.

Slovenska trobojnica.

Nemce gotovo slovenske trobojnice bodejo v oči.

Pomen slovenske trobojnice naj naši čitatelji uvidijo iz naslednjih vrstic.

Leta 1848. so se Slovenci posebno začeli zavodati svoje narodnosti, in so med drugim prosili tedanjo vlado, da naj jim enkrat za vselej določi njihove narodne barve, viden znak njihovega narodnega prepričanja.

Do l. 1463. (pod cesarjem Friderikom IV.) so bile narodne barve kranjske dežele belo-modro-rdeče. V tem letu so pa zamenjali belo barvo z zlato, za katero so se takrat posebno potegovali kranjski stanovi. Toda leta 1836., ko je vladal cesar Ferdinand, je bil grb za vojvodino Kranjsko zopet potrjen z belo-modro-rdečimi barvami.

Treba je bilo torej končne odločbe, ali naj bode slovenska trobojnica belo-modro-rdeča, ali zlato-modro-rdeča. Ker so se tudi tedanji slovenski poslanci potegovali za belo-modro-rdeče barve in vladi v tem smislu izražali želje vseh Slovencev, je vlada poslala dne 23. septembra leta 1848. tedanjemu guvernerju grofu pl. Welsersheimbu odlok, v katerem se nahaja sledeči odstavek:

Ker sem uverjen, da želi gotovo ogromna večina cele kranjske dežele, posebno narodna straža, da bi veljale stare deželne barve (belo-modro-rdeče), ne pa barve deželnih stanov, **za prave narodne barve**, zato smatram za primerno v dosego javnega reda in miru, da se **ugodi oni prošnji popolnoma in ukazujem to.**

Na koncu odloka je podpisan Doblhoff.

Hitro se je raznesla ta novica povsod, kjer prebivajo Slovenci in povsod so navdušeni in zavedni Slovenci jeli izobešati slovenske trobojnice. In dasi bi človek mislil, če smemo kot Avstrijci izobešati cesarsko zastavo, tedaj bomo tudi kot Slovenci lahko nemoteno izobešali svojo narodno zastavo. Temu pa ni tako.

Že takoj takrat so Nemci besneli proti trobojnici, akoravno nam je bila od vlade priznana, in to se ponavlja še danes. Pač dobro vedo, da tam, kjer vihra ob slavnostnih prilikah raz hišo slovenska trobojnica, ni prostora za odpadnike, za izdajalce slovenskega naroda.

V zgodovini starih narodov čitamo, da bi bila marsikatera bitka izgubljena za ta ali oni narod, če bi ne bil zastavonoša dvignil zastave, in je vrgel kar je najdalje mogel, med sovražnike. Vojaki okrog njega, ki so to videli, so planili kakor divji za njo, jo rešili in tudi večkrat zmagali.

Zastava naj budi pri nas ponos, nas navdušuje ter kaže našo zavednost.

Kolikokrat bi bila pač dolžnost, da bi plapolala raz vsake hiše slovenska trobojnica. Omenim le praznik naših slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda.

Slovenci, ne pozabite, da je to naš narodni praznik!

Opozoriti pa moram, da napravi jako čuden, neprijeten utis na vsakega, če niso barve trobojnice čiste, lepe. Umazane, izprane trobojnice proč!

Važno je tudi, da trobojnico pravilno izobešimo. Na koncu droga mora biti bela barva, potem sledi modra in rdeča.

Končam z željo: Naj bi povsod, kjer prebivajo Slovenci, mnogokrat plapolale trobojnice, nas navduševale in pokazale nasprotnikom, da se zavedamo, da smo Slovenci in da smo ponosni na svoje narodno prepričanje.

Kdor se hoče o deželnem grbu kranjskem in o deželnih barvah (belo-modro-rdeče) še natančneje poučiti, naj prebere tozadevni odstavek na koncu J. Pfeiferjeve zbirke zakonov in ukazov za Kranjsko IV. zvezek.

Omenjene barve so torej na Najvišjem mestu določene deželne barve.

Vprašanja in odgovori.

165. Gospod Jos. K—n v Gor. g. (Štaj.)

Vprašanje:

Tukajšni posestnik je dal svoja zemljišča dražbenim potom v najem za dobo 6 zaporednih let. Najemnina se bode plačevala v 6 letnih enakih obrokih.

Ali se smejo v smislu štaj. dež. postave z dne 2. junija 1898 zahtevati 3% od cele najemnine, t. j. od vseh 6 let, ali pa samo od enega letnega obroka?

Odgovor:

Prodajalec (najemodajalec) je dolžan odrajtati ubožni odstotek od izkupila najemnine za celo zakupno dobo, naj ga potem ta plačuje vsako leto sproti od prejete vsote, ali pa skupno za celo dobo, če mu je morda zadnji način primernejši.

Po našem mnenju je umestneje, da se pobira 3% ubožni odstotek, od katerega dobi 1% v smislu postave z dne 2. jun. 1898 dež. zak. za Štajersko št. 52 — dežela, od vsakoletnega izkupila posebe.

Če bi se najemodajalec protivil plačevanju, se lahko izterja ubožni odstotek po § 6 navedenega zakona s politično eksekucijo.

166. Gospod J. K. v G. g. (Štaj.)

Vprašanje:

Okrajno sodišče izroča večkrat županstvu osebe, ki so bile tam kaznovane, v svrhu odгона. — Ali zadoštuje za to razsodba okrajnega sodišča, ali mora odgonsko oblastvo še posebej izdati razsodbo?

In kdaj naj se izda? Ali takrat, ko je dotični individij še v zaporu?

Odgovor:

Odgon je izvršitev odredbe za izgon kake osebe iz kraja bivališča. Odrediti oziroma izdati razsodbo (odlok) za izgon imajo kazenska in policijska oblastva. — Kazenski zakon določa v § 240 kot način kaznovanja tudi izgon, ki ga pobližje označi še § 249 kaz. zak.

Sodišče izreče obenem z razsodbo, če naj se dotični individij izžene iz gotovega okrožja. S tem je izgon že izrečen in ne pristojno nobenemu oblastvu več odločevati, ali naj se izvrši ali ne. Odgonska postaja mora osebo, ki se ima odpraviti odgonskim potom vsled sodne razsodbe, prevzeti in izvršiti odredbo sodišča.

Da bodete na jasnem glede pravice sodišč v izgonskem postopanju — Vas opozarjamo, da ima kazenski sodnik celo pravico in dolžnost preiskati, če je od strani policijskih oblastev izdani odlok za izgon postaven ali ne. To se ima zgoditi, če se gre za kaznovanje kake izgnane osebe zaradi prepovedanega povratka; (§ 323 k. z.).

167. Županstvo G. (Gor.)

Vprašanje:

V tukajšnji občini je krožilo pretečeni mesec nekaj kron od kneza (kneževine) Liechtenstein. — Na neki železniški postaji jih načelnik ni hotel sprejeti pri blagajni, češ da to ni denar v javnem prometu. Ali je to res?

O d g o v o r:

Glede sprejemanja denarjev kneževine Liechtenstein v naši državi imamo dvoje ministerskih ukazov, ki sta priobčena v našem državnem zakoniku. — Prvi ukaz ministerstva za finance, trgovino in poljedelstvo z dne 6. maja 1908 drž. zak. št. 114 dovoljuje, da se smejo splošno sprejemati liechtensteinski — toda le zlati novci po 20 in 10 K za plačevanje carin; drugi ukaz finančnega ministrstva v sporazumu s trgovinskim in železniškim minist. z dne 6. maja 1908 drž. zak. št. 115 pa določa, da se smejo do gotove višine sprejemati tudi liechtensteinski srebrni denarji po njih imenski vrednosti pri uradih, ki so navedeni v tem ukazu, toda ti pa le v sodnih okrajih Feldkirch in Bludenc. — Iz tega sledi torej, da liechtensteinski denar v naši državi ni v splošnem prometu in se mora drugje kot tu navedeno — ravno tako izmenjati kot denar ostalih tujih držav.

168. Županstvo Podrečje.

Vprašanje:

Pri zadnji seji občinskega odbora je zahteval nek odbornik-gostilničar, da bi občinski odbor sklenil in mu dovolil, da bi se smelo pri njem zmerom plesati na gramofonsko godbo, po zimi do 10 ure, po leti pa do 11. brez posebnega godčevskega dovoljenja od županstva. — Dovoljenje za gramofon ima. Ali se mu sploh more ples dovoliti v občinski seji? In ali je to postavno?

O d g o v o r:

Občinskega odbora sicer ni mogoče ovirati, če hoče storiti sklep v smislu gostilničarjeve želje. — Ampak ta (gostilničar) mora prositi za dovoljenje predvsem v prvi instanci, to je pri županstvu. Še-le potem, če mu županstvo prošnjo odbije, ima pravico obrniti se na občinski odbor s pritožbo. — Če mu občinski odbor proti pričakovanju da dovoljenje — ugodivši njegovi pritožbi, ima zopet vsak občan — torej tudi župan pravico, pritožiti se proti sklepu občinskega odbora na deželni odbor. — Ta mu pa plesnega dovoljenja prav gotovo ne bo dal.

Če ima dotični gostilničar ples brez dovoljenja — uvedite takoj kazensko postopanje: zamera gori, zamera dolil!

Za vsak ples — bodisi z dovoljenjem ali brez dovoljenja se ima pobirati licenčna taksa. Sicer pa: proč s plesi!

Naravnost drzno je zahtevati, da bi se komu dovolilo prirejati vsak večer ples brez licenčnih taks.

169. Županstvo Št. J.

Vprašanje:

Kdo ima pravico do uživanja onega javnega prostora, na primer ob potih, ki je recimo širok 10 m, a za vožnjo zadostuje 5 m? — Ali ima pravico do užitka od takega nerabljenega javnega prostora dotična bližnja vas, ali občina? Tu je več takih slučajev.

O d g o v o r:

Nam ta stvar ni kaj jasna. Najpopred bi morali povedati, odkod pride dotični svet v zvezo s poti. Morda je pa bil že prvotno določen za cestne namene, in spada sploh k dotičnim cestam. — Dalje se prepričajte, če — in kako je dotični svet vpisan v zemljiški knjigi. — Upoštevati je tudi treba, kdo in kako dolgo ga uživa.

Ko dobite vsaj jasnost in potrebne podatke v tem oziru, in če ni pridobil kak zasebnik pravice do zadevnega sveta, spravite stvar v sejo občinskega odbora, ki naj stori sklep, je li smatrati dotično zemljišče kot javno, občinsko ali vaško posest.

170. Županstvo Boh. Bistrica.

Vprašanje:

C. kr. gozdno in domen. oskrbnitvo porablja veliko več občinsko cesto iz neke vasi, kakor je to v primeri z davki, in bolj kakor drugi občani.

Ali se more odnjega zahtevati za večjo vožnjo posebna odškodnina in na kateri podlagi?

O d g o v o r:

Seveda imate pravico za izredno porabo občinske ceste od gozdnega oskrbnitva, ki jo v večji meri rabi, zahtevati izredno odškodnino.

Ta zahteva je vtemeljena v § 21. cestne postave z dne 28. julija 1889. dež. zak. št. 17. — Ker je po § 28. te postave občinski odbor sklepajoči organ, mora predvsem ta določiti visokost izrednega prispevka. — Ako se med njim in oskrbnitvom ne doseže sporazum, bo odločeval o izrednem donesku po § 24:7 cestne postave deželni odbor.

171. Gosp. J. M. v P.

Vprašanje:

Neka vdova, ki živi že veliko let v tukajšnji občini, je prosila za sprejem v tukajšno občinsko zvezo za-se in za svoja dva nedoletna otroka. Sledijo li otroci materi v domovinstvu, ako za nje prosi ali ne?

O d g o v o r:

Zakonski otroci obdrže — dokler so nedoletni — domovinsko pravico tati, kjer je bil pristojen oče ob svoji smrti. O tem določa § 6. domovinskega zakona z dne 3. decembra 1863 drž. zak. št. 105, — dalje § 13 tega zakona, ki pravi izrečno, da smrt zakonskega očeta ne spreminja domovne pravice otrok. Enaka določila ima tudi § 12 tega zakona. Iz vsega sledi torej, da mladoletni zakonski otroci ne spremenijo domovinske pravice, ki jo imajo po svojem očetu, čeravno pridobi mati samostojno domovinstvo v drugi občini vsled 10letnega bivanja. — Pač pa ima občinski odbor pravico, z izrečnim sprejemom tudi otrokoma dotične vdove podeliti domovinstvo.

172. Županstvo Županje njive.

Vprašanje:

V naši občini je revež — brez sredstev, — za katerega mora skrbeti občina. Zanj nameravamo skrbeti tako, da bi hodil od hiše do hiše. Preskrbljen bi bil pri vsaki hiši po razmerah posestva, n. pr. cel zemljak bi ga imel v oskrbi 6 dni itd. Tudi revež je s tem zadovoljen, ker še lahko hodi, le delati ne more radi nahuhe. Kot davkoplačevalki pa ste v občini meščanska korporacija kamniška in neka tovarna.

Ali bi mogel občinski odbor ukreniti, da bi tudi ti dve zanj skrbeli, prva kakih 20, druga 6 dni? Kako postopati, da ju prisilimo? — Če bi morali plačevati zanj iz občinske blagajne, — bi nam prizadelo veliko več stroškov.

O d g o v o r:

Ravnajte se po določbah ubožne postave z dne 28. avgusta 1883 dež. zak. št. 17, ki ima v zadnjem odstavku § 19 ravno za Vaš slučaj popolnoma jasne določbe. Postopanje je popolnoma enostavno. — Po § 35 navedene postave je občinski odbor v rečeh ubožne oskrbe sklepajoči in nadzorujoči organ; ta naj torej sklene, da — in koliko imata prispevati meščanska korporacija in dotična tovarna za ubožno preskrbo v denarju, ako ni mogoča naturalna oskrba.

Ta sklep naj se prijavi pismeno obema zavezanima s pravnim poukom glede pravice do pritožbe na deželni odbor. Ako ni pritožbe, postane sklep občinskega odbora pravomočen, in se torej prispevki lahko izterjajo izvršilnim potom.

173. Gospod J. H. v O s.

Vprašanje:

Dosedanji župan je založil za občino nekaj denarja iz svojega. — Ali mora pri vračilu tega dolga pobotnico kolkovati in kdo plača kolek? — On trdi, da od svojega denarja, ki ga je založil za občino, ni dolžan prispevati še za kolek.

Odgovor:

Če mislite, da mora biti pobotnica kolkovana (pristojbinski zakon seveda to zahteva), potem jo mora pač kolkovati oni, ki denar prejme. Če je prejšnji župan posodil občini denar s pritrditvijo občinskega odbora, ker bi se bilo moglo to zgoditi praviloma le po njegovem sklepu, naj bi se bili pač določili pogoji o načinu vročila. Sicer pa malenkostni znesek za kolek res ni vreden spora.

Ne razumemo, zakaj ste naenkrat tako tenkočutni zaradi kolka. Kolikor vemo, imajo tu županstva najlažjo pot, ki je povsod v praksi glede prilog k občinskim računom, ki niso podvrženi kolkovnim revizijam.

174. Županstvo Št. V.

Vprašanje:

L. I. je posestnik zemljišča, po katerem vodi med njivami pešpot. — Ker je ta pot zelo izhojena, jo želijo posuti oni, ki jo rabijo. — Pot rabi že od nekdaj kot pešpot, in tudi z vozički vozijo po nji brez ugovora. — Ali imajo pravico posuti to pot oni, ki jo rabijo? Lastnik zemljišča jim namreč to brani.

Odgovor:

Sedaj še veljavni cestni zakon iz leta 1889 določa glede dolžnosti za popraviljanje poljskih poti v § 6 le toliko, da jih morajo vzdrževati oni udeleženci, ki jih rabijo. — Enaka določila imata § 72. občinskega reda in

§ 494 občega državlanskega zakonika. — Ko stopi v veljavo novi cestni zakon, bodo tudi popraviljanja te vrste poti odredjala oblastva.

Sedaj pride v Vašem slučaju v poštev dolžnost popraviljanja takih poti po določbah državlanskega zakona. Brezdvomno obstoji za vporabo dotične poti služnostna pravica. — Lastnik zemljišča in poti ima torej po navedenem § 494 o. d. z. ne le dolžnost, dovoliti vzdrževanje dotične poti, ampak tudi dolžnost, sam pripomoči k vzdrževanju v toliko, kolikor ima od tega koristi.

Ako bi se hotel upirati, da bi tudi drugi ne mogli vzdrževati pota, ga lahko prisilijo udeleženci k temu potom sodišča.

Morda bi se pa dala dotična pot sprejeti med javne poti; umestno bi bilo vsekako, da razmišlja o tem občinski odbor.

Ali ste že poslali naročnino?

Zadnja številka »Občinske Uprave« izide okrog novega leta. — Priložen ji bode že »indeks«. — Vsled tega se utegne izdaja za par dni zakasnit.

Ur.

Priporočajte »Občinsko Upravo«.

„Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani“

v hiši Zadružne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹₄⁰₀

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4³/₄% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.-12. dopoldne.

Za varnost vloženega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravilih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹₄⁰₀

brez
odbitka